

POLÍTICA DE CIÈNCIA OBERTA
INSTITUT DE SALUT ACREDITAT –
HOSPITAL UNIVERSITARI VALL D'HEBRON
(IR-HUVH)

Contingut

1. Introducció	2
2. Objectius.....	3
3. Jurisdicció i efecte de la política	3
4. Drets, responsabilitats i deures.....	4
5. Àmbit d'aplicació.....	5
ACCÉS EN OBERT A PUBLICACIONS	5
ACCÉS EN OBERT A LES DADES DE LA RECERCA.....	5
CIÈNCIA OBERTA I CIÈNCIA CIUTADANA	6
INFRAESTRUCTURA	6
AVALUACIÓ DE LA RECERCA.....	7
FORMACIÓ.....	7
MONITORATGE DEL COMPLIMENT I VALIDESA DE LA POLÍTICA.....	7
6. Referències.....	8
ANNEX: GLOSSARI	8

1. Introducció

La ciència oberta és coneixement transparent i accessible que es comparteix i es desenvolupa a través de xarxes de col·laboració. Engloba pràctiques com la publicació en accés obert, dades FAIR (és a dir, que es puguin trobar, ser accessibles, interoperables i reutilitzables), una difusió més àmplia i la participació en la ciència, i en general facilitar la publicació, l'accés i la comunicació del coneixement científic.

L'**Institut Acreditat de Recerca Sanitària - Hospital Universitari Vall d'Hebron (IR-HUVH)** va ser acreditat el 2009 per l'Institut de Salut Carlos III, i el 2014 i el 2019 i el 2024 va superar amb èxit la seva reacreditació. L'IR-HUVH està format per l'Hospital Universitari Vall d'Hebron (HUVH), el Vall d'Hebron Institut de Recerca (VHIR), l'Institut d'Oncologia Vall d'Hebron (VHIO), el Banc de Sang i Teixits (BST), l'Institut de Diagnòstic per la Imatge (IDI) i la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) –de la qual el VHIR és un institut de recerca adscrit i acreditat que també participa en el Màster oficial en Recerca Biomèdica Translacional del VHIR–, i la Facultat de Biociències de la UAB i el VHIO són coordinadors tant del Màster en Gestió de la Salut i la Ciència com del Diploma d'Especialització en Gestió de les Ciències Biomèdiques. També acull, com a membre convidat, l'Institut Universitari de Recerca en Atenció Primària Jordi Gol i Gurina (IDIAPJGol).

L'IR-HUVH, amb la convicció que el **coneixement és clau per resoldre els reptes globals** i que la **ciència, la recerca i els seus resultats són un bé públic**, desenvolupa aquesta Política de ciència oberta i es compromet amb estratègies de coneixement obert. El document present és un text viu que reflecteix l'esforç conjunt de les institucions que componen l'IR-HUVH per promoure la implementació de la ciència oberta.

D'aquesta manera, professionals de l'IR-HUVH han participat en diferents grups de treball (GT) per desenvolupar i implementar iniciatives de ciència oberta al campus. Dins de l'IR-HUVH, la **CADAD** (Comissió d'accés a dades) és una comissió que coordina diferents departaments, donant suport a tots els projectes de recerca que impliquin dades clíniques per promoure'n l'ús secundari. Dins de l'entorn català, des del 2020, professionals de l'IR-HUVH han participat en el GT des de l'**Estratègia de gestió de dades dels Centres de Recerca de Catalunya (CERCA)**, juntament amb un GT del **repositori de dades FAIR del Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya (CSUC)**. Ambdós GT estan alineats i coordinats; mentre CERCA se centra en un pla estratègic, el CSUC s'encarrega del desenvolupament tècnic i la gestió del repositori de dades (i altres eines de ciència oberta, com ara el CORA eina PGD per a plans de gestió de dades), i això forma part del pla estratègic. A nivell nacional, els professionals de l'IR-HUVH han participat en diversos grups de treball de l'**aliança IISA**, inclòs el grup de treball sobre "Estratègies per facilitar el desenvolupament de l'accés obert (AO) a l'IIS: repositori institucional ISCIII" el 2021, i el grup de treball "Pla de gestió de dades" el 2022. Des del 2022, els professionals de l'IR-HUVH participen al grup de treball de ciència oberta de l'**Aliança Severo Ochoa i Maria de Maetzu (SOMMa)**. A més, hem consolidat la nostra experiència liderant un grup de treball de ciència

oberta amb totes les institucions **REGIC (Red de Entidades Gestoras de Investigación Clínica)** d'Espanya.

Aquesta política de ciència oberta complementa l'anterior política d'accés obert, modernitzant-la tenint en consideració totes les dimensions de la ciència oberta (incloses les publicacions, les dades de recerca, la participació ciutadana i altres conceptes relacionats amb el concepte de ciència oberta) i alineant-la-hi. Aquesta política també és coherent amb el context local i internacional i està alineada amb les polítiques CERCA, ISCIII i de la UE, inclòs OpenAire.

2. Objectius

L'objectiu d'aquesta política és establir el marc institucional que permeti a l'IR-HUVH compartir i transferir obertament el coneixement científic que genera com a resultat de la seva recerca, activitat assistencial, docència, innovació i gestió institucional en l'Institut de Recerca Sanitària Acreditat.

Els objectius d'aquesta política són:

1. Establir un marc institucional que permeti a l'IR-HUVH compartir i transferir obertament el coneixement científic que genera.
2. Desenvolupar i proporcionar mecanismes i serveis per a l'emmagatzematge, la gestió i l'intercanvi de dades d'acord amb els principis FAIR, per millorar la qualitat, la reproductibilitat i la fiabilitat de les dades i els resultats de la recerca.
3. La integració de pràctiques de ciència oberta en la contractació, l'avaluació de la recerca i els criteris d'avaluació.
4. La monitorització del compliment de les polítiques i elaboració d'informes de transparència sobre el seu cost total i els beneficis objectius i posada a disposició del públic.
5. Promoure l'ús de dades i resultats de recerca oberts per fer avançar el coneixement científic i accelerar el ritme de descobriment, i fer-los accessibles a una àmplia gamma d'interessats.
6. Fomentar la col·laboració i l'intercanvi de coneixements entre investigadors i institucions per fomentar la innovació i millorar els resultats de la recerca.

3. Jurisdicció i efecte de la política

La Política s'aplica a tots els investigadors i professionals actius a l'IR-HUVH.

La Política ha estat aprovada pel **Comitè Científic Intern** i el **Consell de Govern de l'IR-HUVH** i entra en vigor el **desembre de 2025**.

4. Drets, responsabilitats i deures

L'IR-HUVH serà responsable de:

1. Donar suport i potenciar la transició cap a la ciència oberta mitjançant accions d'educació, formació i sensibilització dirigides a investigadors, clínics i altres empleats, juntament amb la provisió de la infraestructura i el finançament necessaris per donar suport a aquesta transició. L'adquisició dels coneixements de ciència oberta i de les habilitats relacionades hauria de formar part integral de la formació i el desenvolupament professional que s'ofereixen als investigadors des de les **unitats corresponents del VHIR i el VHIO**.
2. Establir un repositori institucional d'accés obert i/o col·laborar amb consorcis o repositoris nacionals d'acord amb estàndards internacionals, incloent-hi (entre d'altres) **Scientia** per a publicacions, **CORA.RDR Repositori de Dades de Recerca del CSUC** per a conjunts de dades i el **Dipòsit Digital de la Universitat Autònoma de Barcelona** per a tesis (o qualsevol altre repositori depenent de la universitat).
3. Promoure l'ús d'identificadors persistents (com ara DOI, ORCID, ROR, entre d'altres) i l'aplicació correcta de les normes d'afiliació d'autors de l'IR-HUVU aprovades el 2020.
4. Promoure un grup de treball sobre dades amb tots els professionals responsables que coordinin els assumptes relacionats amb les dades, incloent-hi, entre d'altres, qüestions relacionades amb el desenvolupament de plans de gestió de dades (PGD) i el compliment de les lleis nacionals i directrius europees, la curació i l'administració de dades.
5. Desenvolupar i proporcionar mecanismes i serveis per a l'emmagatzematge, la custòdia, el registre, el dipòsit i l'intercanvi de dades i altres registres, d'acord amb els principis FAIR, així com la seva preservació a llarg termini, i proporcionar l'orientació adequada als investigadors, incloses les plantilles de PGD.
6. Integar les pràctiques de ciència oberta en la contractació, l'avaluació de la recerca i els criteris d'avaluació més enllà de la provisió d'accés obert a publicacions i dades, com ara la participació en projectes de ciència ciutadana, l'experimentació amb revisió per parells oberta o l'ús de recursos educatius oberts (REO).
7. Monitoratge del compliment de la política comparant el contingut del repositori amb la informació recollida dels serveis d'indexació i mitjançant dades sobre l'ús (accés i descàrregues) per publicació/departament/unitat/institut, etc.
8. Garantir el compliment del repositori de la institució i altres infraestructures de recerca amb els requisits de certificació en relació amb els principis de dades FAIR i les especificacions tècniques de l'EOSC.
9. Disposar de polítiques de protecció de dades i drets de propietat intel·lectual per donar suport a la ciència oberta.

10. Tenir una política de llicències obertes que exigeixi un conjunt coherent i complet de llicències per a la publicació de contingut i dades.

Els investigadors seran responsables de:

1. Gestionar publicacions, dades i recursos educatius d'acord amb els principis i requisits expressats en aquesta Política.
2. Registrar nous projectes de recerca en la fase de proposta al servei apropiat de l'IR-HUVH per tal de garantir que rebin el suport institucional adequat.
3. Compliment dels requisits organitzatius, reglamentaris, institucionals i altres requisits contractuals i legals relacionats amb la producció, conservació, dipòsit, gestió i distribució de publicacions i dades en cas que no hi hagi cap altre acord amb tercers que prevalgui.
4. Assegurar-se que els principis que regeixen el tractament de dades (d'acord amb la present Política i els mandats dels finançadors) s'inclouin en un Pla de Gestió de Dades (PGD).
5. Compilar un PGD per a cada projecte de recerca que coordinen.
6. Triar el tipus de llicència adequat per als seus resultats de recerca.

5. Àmbit d'aplicació

ACCÉS EN OBERT A PUBLICACIONS

L'IR-HUVH:

Convidarà els investigadors a dipositar al repositori institucional [Scientia](#), **Dipòsit d'Informació Digital del Departament de Salut**, o qualsevol altre repositori adequat que es posi a disposició dels nostres investigadors en el futur, una còpia electrònica llegible per màquina del text complet.

Animarà a dipositar al repositori institucional les publicacions escrites abans de la data d'entrada en vigor de la Política actual.

El procés de dipòsit de documents està gestionat per la **Biblioteca de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron**. Els investigadors estan convidats a notificar les seves publicacions al repositori institucional mitjançant el [formulari de notificació](#).

La versió del document que s'ha de dipositar es regularà per la legislació vigent de la Generalitat de Catalunya.

ACCÉS EN OBERT A LES DADES DE LA RECERCA

L'IR-HUVH:

1. Recomanarà als investigadors que dipositin les dades necessàries per validar/reproduir els resultats presentats en publicacions científiques en un repositori adequat com ara [CORARDR Repositori de Dades de Recerca - https://dataverse.csuc.cat/dataverse/VHIR](https://dataverse.csuc.cat/dataverse/VHIR), o qualsevol altre repositori que estigui disponible per als nostres investigadors en el futur. Les dades s'han de proporcionar amb identificadors persistents i s'han d'enllaçar amb les publicacions sempre que sigui possible.
2. Promourà que les dades i els serveis es tractin d'acord amb principis oberts i FAIR. Les dades també han de ser rastrejables i, sempre que sigui possible, estar disponibles per a un ús posterior.
3. L'IR-HUVH segueix el principi "tan obert com sigui possible, tan tancat com sigui necessari". Si les dades no poden estar disponibles en obert per motius legals, de privadesa o d'altra índole (per exemple, dades sensibles o dades personals), cal explicar-ho clarament. En tots els casos s'han de proporcionar metadades que garanteixin que les dades es puguin trobar.
4. Animarà els investigadors a presentar un PGD al servei adequat per a cada projecte de recerca en què participin.
5. Promourà que les dades s'emmagatzemin durant un període determinat de temps (per exemple, tal com ho defineixen les comunitats i/o polítiques respectives). La durada mínima d'arxivament de les dades de recerca és de 10 anys després de l'assignació d'un identificador persistent. En cas que aquests registres s'hagin d'eliminar o destruir després del venciment de la durada d'arxivament requerida o per motius legals i ètics, aquestes accions han de tenir en compte totes les perspectives legals i ètiques.

CIÈNCIA OBERTA I CIÈNCIA CIUTADANA

L'IR-HUVH, a través de l'Oficina d'Impacte i RRI, fomentarà activament l'adopció de pràctiques de ciència oberta (més enllà de l'accés obert a publicacions i dades), com ara:

- Participació en projectes de ciència ciutadana i iniciatives de participació dels pacients.
- Difusió dels resultats de la recerca dins la societat.
- L'ús i la creació de recursos educatius oberts.
- Revisió oberta per parells.
- La publicació de dades i contingut sota llicències obertes estàndard i obertes.

INFRAESTRUCTURA

L'IR-HUVH es comprometrà a:

1. Assegurar-se que els repositoris escollits compleixin amb estàndards de qualitat fiables (compatibles amb OpenAIRE, que compleixin els principis FAIR, que tinguin una política de repositoris transparent) i que estiguin vinculats amb l'European Open Science Cloud (EOSC).

2. Assegurar-se que els repositoris escollits estiguin registrats en els registres adequats i siguin interoperables mitjançant les directrius d'OpenAIRE.

AVALUACIÓ DE LA RECERCA

L'IR-HUVH es comprometrà a:

1. Alinear-se amb la [Declaració sobre l'Avaluació de la Recerca \(DORA\)](#) i l'acord dels principis de la [Coalició per a la reforma de l'Avaluació de la Recerca \(CoARA\)](#) per millorar els processos d'avaluació dels nostres investigadors i els seus resultats de recerca.
2. Desenvolupar, en cooperació amb les agències de finançament, els comitès d'avaluació interns, els departaments institucionals i altres unitats apropiades, un marc per a la avaluació de la recerca que incentivi la qualitat de la recerca i els comportaments i pràctiques de ciència oberta. Aquests sistemes haurien de tenir en compte les diferències disciplinàries i el seu impacte en els investigadors en diferents etapes de la seva carrera.
3. Conceptualitzar i establir mecanismes de recompensa per als investigadors que utilitzen pràctiques de ciència oberta (per exemple, compartir resultats provisionals a través de plataformes obertes, utilitzar programari obert i altres eines, participar en projectes de col·laboració oberts (ciència ciutadana), compartir dades, etc.); adoptar mètriques de ciència oberta i "mètriques responsables", juntament amb maneres de recompensar tota la diversitat de resultats i de registrar l'impacte social més ampli de la recerca ("mètriques de nova generació").

FORMACIÓ

L'IR-HUVH es comprometrà a:

1. Desenvolupar cursos de formació per facilitar l'adopció de pràctiques de ciència oberta i dotar els investigadors, bibliotecaris i personal de suport de les habilitats i l'expertesa necessàries. Aquests cursos de formació haurien de cobrir aspectes com la publicació en accés obert, les dades FAIR i obertes i la gestió de dades, la integritat de la recerca, la reproductibilitat i la ciència oberta. Es proporcionaran habilitats estandarditzades i acreditades per a la ciència oberta als investigadors, que seran necessàries a tots els nivells professionals, inclosos els estudiants de doctorat i els supervisors.
2. Cal garantir un finançament adequat per a aquestes activitats i, per això, s'han de buscar sinergies amb les organitzacions proveïdores de finançament i altres parts interessades.

MONITORATGE DEL COMPLIMENT I VALIDESA DE LA POLÍTICA

L'IR-HUVH establirà fluxos de treball institucionals i definirà responsabilitats a nivell institucional per al seguiment del compliment de la política.

Aquesta política serà revisada i actualitzada per la direcció de l'IR-HUVH i la direcció del VHIR/VHIO cada dos anys, tot i que es podria modificar mentrestant si calgués.

6. Referències

Aquesta política és una adaptació a les necessitats i singularitats de l'Institut de Recerca Sanitària Acreditat - Hospital Universitari Vall d'Hebron (IR-HUVH) de la Política model de ciència oberta d'OpenAire:

<https://www.openaire.eu/model-policy-on-open-science-for-research-performing-organisations>

Altres referències:

- MICIN. *Estrategia Nacional de Ciencia Abierta (ENCA) 2023 – 2027*. [Estrategia Nacional de Ciencia Abierta \(ENCA\) 2023-2027](#)
- *Jornada de Ciencia Abierta en los Institutos de Investigación Sanitaria (2021)*. <https://repisalud.isciii.es/handle/20.500.12105/13333>
- Instituto de Salud Carlos III. "Estrategias para facilitar el desarrollo de Acceso Abierto (OA) en los IIS: repositorio institucional ISCIII" *Institutos de Investigación Sanitaria (2021)*. [Informe OA Def 23 nov.pdf \(isciii.es\)](#)
- CERCA. Estratègia CERCA de gestió de dades. <https://cerca.cat/wp-content/uploads/2022/08/OpenData-cat.pdf>
- Open Science: A Practical Guide for Early-Career Researchers: [Open Science: A Practical Guide for Early-Career Researchers | Zenodo](#)
- San Francisco Declaration on Research Assessment (2012). <https://sfedora.org/read/>
- CoARA. The Agreement on Reforming Research Assessment (2022). <https://coara.eu/agreement/the-agreement-full-text/>

ANNEX: GLOSSARI

- **CORA.RDR** és un instrument per augmentar l'eficiència i la transparència de la recerca mitjançant la ràpida difusió de conjunts de dades i la facilitació de la seva reutilització. És un repositori federat i multidisciplinari per a la publicació de conjunts de dades de recerca en mode FAIR seguint les directrius de l'European Open Science Cloud (EOSC).
- **Dades FAIR** significa dades que es poden trobar, ser accessibles, interoperables i reutilitzables de l'anglès Findable, Accessible, Interoperable i Resuable. No totes les dades es poden fer públiques (per exemple, dades sensibles). Un principi clau és que les dades han de ser "tan obertes com sigui possible i tan tancades com sigui necessari". En altres paraules, les dades s'han de difondre àmpliament, però les restriccions d'accés poden estar justificades en determinades situacions.

- **Metadata** són els descriptors utilitzats per descriure, rastrejar, utilitzar i gestionar l'element dipositat (indicativament: títol de la publicació, autoria, afiliació institucional, nom de la revista on s'ha acceptat la publicació).
- **Open Educational Resources (OER) (Recursos d'aprenentatge oberts)** Segons l'OCDE, són "materials d'ensenyament, aprenentatge i recerca que utilitzen eines com ara llicències obertes que permeten la seva lliure reutilització, millora contínua i reutilització per part d'altres amb finalitats educatives".
- **Avaluació per parells oberta** pot referir-se a un mecanisme de revisió acadèmica on autor i revisor coneixen la identitat de l'altre durant el procés de revisió i publicació, o a sistemes on els informes dels revisors es publiquen juntament amb els articles, o sistemes on no només els "experts" poden comentar, o una varietat de combinacions dels anteriors o altres mètodes nous.
- **Publicació** es defineix com el treball publicat (o en curs de publicació) revisat per experts d'investigadors amb seu a la institució.
- **Dades de recerca** són les dades (com ara estadístiques, resultats d'experiments, mesures, observacions, enregistraments d'entrevistes, imatges, etc.) utilitzades per validar els resultats presentats en publicacions científiques o altres dades utilitzades durant un projecte i descrites al Pla de gestió de dades.
- **Recerca** es defineix com qualsevol treball creatiu i realitzat sistemàticament amb l'objectiu de promoure el coneixement.
- **Investigador** es defineix com qualsevol membre del personal investigador de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron (VHUH), l'Institut de Recerca Vall d'Hebron (VHIR) i/o l'Institut d'Oncologia Vall d'Hebron (VHIO), de tots els nivells i independentment de la seva situació laboral, inclosos els empleats i els estudiants de doctorat.
- **Scientia** un repositori institucional, el Dipòsit d'Informació Digital del Departament de Salut, com a plataforma d'accés digital oberta a la literatura científica produïda per professionals, personal investigador i professorat que presten serveis a les entitats i centres que integren el sistema sanitari públic de Catalunya. (Acord de govern de 25 de març de 2015, pel qual es crea el repositori institucional Scientia, Dipòsit d'Informació Digital del Departament de Salut).
- **Repositori adequat** és aquell que compleix els estàndards de qualitat, per exemple, els principis FAIR, la compatibilitat amb OpenAIRE, el segell CoreTrust.